

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

I. Vzhľadom na kogentnosť ustanovenia § 809 Občianskeho zákonníka a stanovený preventívny charakter povinností, ktoré poistený musí dodržiavať na predídenie vzniku poistnej udalosti, či zmiernenie jej následkov, v prípade vzniku poistnej udalosti a súčasného zistenia porušenia povinností zo strany poisteného, je nutné skúmať, či medzi porušením povinnosti a poistnou udalosťou, je príčinná súvislosť v tom zmysle, či dané porušenie povinnosti mohlo prispieť k vzniku poistnej udalosti alebo k zväčšeniu rozsahu jej následkov.

II. Nie každé porušenie zákonnej, či zmluvnej povinnosti poisteného prispieva k vzniku poistnej udalosti alebo k zvýšeniu rozsahu jej následkov. Dôsledky uvedené v § 809 Občianskeho zákonníka nastávajú len vtedy, ak sú splnené obe zákonom predpokladané podmienky, a to 1/ ak poistený (prípadne iná osoba, ktorá má právo na plnenie poisťiteľa) porušil povinnosť vedome a 2/ ak táto povinnosť má podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti, resp. zväčšenie rozsahu jej následkov. V takom prípade je poisťovateľ oprávnený poistné plnenie znížiť, a to v rozsahu, v akom malo porušenie povinností podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti alebo na zväčšenie rozsahu jej následkov, nie však bez ďalšieho poistné plnenie odmietnuť.

Spisová značka: 4Obdo/45/2021

R číslo: 15/2023

Forma rozhodnutia: uznesenie

Súd: Najvyšší súd SR

Dátum rozhodnutia: 28. 7. 2022

Oblasti práva: Občianske právo / Občianske právo / Poistenie v občianskom práve; Poistovníctvo

Územná pôsobnosť: Slovensko

Zdroj: Zbierka stanovísk NS a rozhodnutí súdov

Právny inštitút: poistné / rozsah poistného plnenia

(Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. júla 2022 sp. zn. 4Obdo/45/2021)

Zodôvodnenia:

1. Okresný súd Námestovo (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5Cb/7/2019-180 z 26. júna 2019 rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 330.000,- eur spolu s úrokom z omeškania 5 % ročne z dlžnej sumy od 06.10.2016 do zaplattenia v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. vo zvyšnej časti žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov prvoinštančného konania rozhodol výrokom III. tak, že žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 97 %.

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistený skutkový stav právne posúdil za aplikácie ust. § 788 ods. 1, 3, § 797 ods. 1 a 2, § 797 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka v spojení s Článkom 7 ods. 1/ písm. f), Článkom 8 ods. 1) písm. a) Všeobecných poistných podmienok pre poistenie požiaru a následného prerušenia prevádzky - 2009 (ďalej len „VPP“) a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. V prvoinštančnom konaní nebolo sporné, že žalobca a žalovaný uzatvorili poistnú zmluvu, ktorá zabezpečovala poistenie objektu žalobcu - Rekreačnú chatu LUX, Oravice č. 88, 027 44 Tvrdošín, okrem iných aj pre poistenie požiaru, ktorý nastal na poistenom objekte dňa 14.02.2016 a ani to, že poistený poistnú udalosť v súlade s Článkom 7 ods. 2) písm. b) VPP oznámil žalovanému ako poisťiteľovi dňa 15.02.2016, ktorý po skončení šetrenia tejto poistnej udalosti žalobcovi listom zo dňa 20.09.2016 oznámil jej ukončenie bez poskytnutia poistného plnenia z dôvodu hrubej nedbanlivosti, ktorej sa dopustil žalobca. Žalovaný hrubú nedbanlivosť žalobcu videl v porušení jeho povinnosti stanovenej v Článku 7 ods. 1), písm. f) VPP, a to riadne sa starať o poistené veci, predovšetkým udržiavať ich v dobrom technickom stave, používať ich podľa návodu na obsluhu a údržbu a na účel, na ktorý ich

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

výrobca určil, a tiež odkazom na zákon č. 314/2001 Z.z., o ochrane pred požiarimi, v zmysle ktorého žalobca porušil viacero ustanovení obsahujúcich povinnosti pri zabezpečovaní pravidelných preventívnych protipožiarňch prehliadok objektu a jeho zariadení, predovšetkým tie, na ktoré sa odvolá Správa o výsledku požiarotechnickej expertízy č. PEU1-27-005/2016 zo dňa 29.04.2016. Okresný súd vychádzajúc z ustanovenia § 797 ods. 4 Občianskeho zákonníka mal za to, že tento dôvod odmietnutia poistného plnenia sa nemôže meniť. Išlo o nedostatky, resp. porušenia ustanovenia § 4 písm. f/, k/, n/ a p/ zákona č. 314/2001 Z.z.; ustanovenia § 5 písm. a/, b/, e/ a f/ zákona č. 314/2001 Z.z., a porušením § 13 ods. 3 vyhlášky č. 401/2007 Z.z.

3. Ďalej súd prvej inštancie zvýraznil, že výsledkom Správy o výsledku požiarotechnickej expertízy bol záver o tom, že príčina požiaru bola nezistená, pričom boli preverované viaceré verzie vzniku požiaru, a to z hľadiska úmyselného zapálenia predmetu poistenia, ktoré sa pre absenciu označeného miesta nožnej aplikácie akceleračora horenia prípadným páchatelom a výsledkom obhliadky požiariska sa ukázalo ako nepravdepodobné. Bola vylúčená aj príčina vzniku požiaru z hľadiska nožnej technickej poruchy na zariadení v spoločenskej miestnosti, kde po niekoľkonásobnom preskúmaní zúženého miesta požiariska neboli nájdené špecifické stopy, ktoré by naznačovali technickú poruchu, z ktorého dôvodu nebolo možné potvrdiť príčinu vzniku požiaru následkom technickej poruchy na elektrickom zariadení. Napokon sa skúmala príčina vzniku požiaru aj z hľadiska poruchy na zariadení v nízkotlakovej kotolni, s ktorou súvisel aj rad zistených a konštatovaných porušení žalobcu predovšetkým pravidelných a preventívnych prehliadok jej zariadení na úseku bezpečnosti a ochrany pred požiarimi. Výsledkom bolo konštatovanie, že hoci jednotlivé zariadenia boli podrobené preskúmaniu, neboli na nich nájdené stopy, ktoré by naznačovali technickú poruchu s následným vznikom požiaru.

4. Vzhľadom na vyššie uvedené bolo súdom prvej inštancie konštatované, že aj keď sa v rámci zisťovania príčin vzniku požiaru v expertíznej správe (na jej strane 7) konšatovali viaceré nedostatky (zvlášť nevypracovaním a nevedením dokumentácie na úseku ochrany pred požiarimi), porušenie žiadnej z nich nebolo príčinou vzniku poruchy s následkom vzniku požiaru. Príčina vzniku požiaru nebola zistená. Preto okresný súd nemohol konštatovať, že žalobca porušil svoju povinnosť starať sa o poistenú nehnuteľnosť a udržiavať ju v dobrom technickom stave, čím sa mal dopustiť hrubej neobanlivosti, v dôsledku čoho by boli dané podmienky výluky podľa Článku 8 ods. 1) písm. a) VPP a neexistovala by povinnosť žalovaného plniť. Pokiaľ išlo o skúmanie príčin vzniku požiaru z hľadiska poruchy na zariadení v nízkotlakovej kotolni a tam umiestneniu horľavých látok (čierneho uhlia ekohrášok) vo vzdialenosti menšej (60 cm) ako je dovolená bezpečná vzdialenosť od spotrebiča - kotla ÚSPOR 50 (800 mm), tak súd prvej inštancie poukázal na to, že termickými expertíznymi skúškami nebolo zistené jeho mechanické a ani termické poškodenie. Pokiaľ išlo o inštalovanie kotla ÚSPOR 50 v nedostatočnej vzdialenosti od okolitých stavebných konštrukcií, tak ani jeho skúmaním a ani ostatných zariadení neboli nájdené stopy, ktoré by naznačovali technickú poruchu s následným vznikom požiaru o to viac, ak sa mal požiar podľa výsledku expertízy šíriť cez stropnú časť do samotnej kotolne a postupne do celej prístavby a následne do hlavnej chaty. Teda ani uvedené porušenia neznamenali vznik príčinu požiaru. Súdom prvej inštancie uvedená, že ak správa používala pojem prístavby, dokazovaním bolo preukázané, že žalobca nere realizoval prístavbu k existujúcemu objektu, teda jej realizáciu nepreukázal žiaden v konaní získaný dôkaz o to viac, ak svedok Ing. Miloš Zoššák potvrdil, že keď robil na objekte kúrenie, predtým namontovaný kotol (zrejme elektrický) bol demontovaný, ale išlo o miesto, ktoré nebolo novopostavené, ale existujúce, išlo o kotolňu a priestor, ktorý tam už stál. Tento svedok potvrdil, že inštalácia sa vyhotovila tak, aby vyhovovala bezpečnostným a protipožiarňm požiadavkám, ktoré odsúhlasil revízny technik, čoho dôkazom bola „Správa o odbornej prehliadke nízkotlakovej kotolne“ vystavená pred jej uvedením do prevádzky dňa 9.1.2006, kedy došlo k inštalácii kotla ÚSPOR 50 Automat a bolo konštatované, že nízkotlaková teplovodná kotolňa je spôsobilá pre bezpečnú prevádzku. Podľa súdu prvej inštancie bolo preukázané, že v priebehu roku 1999 sa vykonalo na chate, t. j. v čase, keď žalobca nebol jej vlastníkom, len prestrešenie terasy, ku ktorému zámeru sa vyjadril aj Okresný úrad v Trvrdošíne, odbor životného prostredia č.j. 99/12989 a Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica kladne.

5. Vzhľadom k tomu, že dôvod odmietnutia poistného plnenia sa nemôže dodatočne meniť a žalovaný ako dôvod odmietnutia poistného plnenia uvedol hrubú neobanlivosť, ktorá spočívala v porušení povinnosti riadne sa starať o poistené veci a udržiavať ich v dobrom technickom stave a používať ich podľa návodu na obsluhu, súd prvej inštancie ďalšiu argumentáciu žalovaného, na základe ktorej bola daná existencia výluky poistenia z dôvodu nesplnenia si povinnosti žalobcu ako poisteného podľa Článku 7 ods. 1) písm. a) VPP, a to povinnosť odpovedať pravdivo a úplne na všetky písomné otázky poistiteľa týkajúce sa dojednávania poistenia ako aj zmeny poistenia, vyhodnotil ako právne irelevantnú. Navyiac,

výpoveďou svedka Ľubomíra Ďjobeka bolo preukázané, že žalovaný prostredníctvom svojho sprostredkovateľa pristúpil k uzatvoreniu poistnej zmluvy po obhliadke objektu (vykonaného týmto sprostredkovateľom) a aj po jeho zobrazení prostredníctvom získaných fotografií z obhliadky. Podľa súdu prvej inštancie nebola preukázaná ani nepravdivosť tvrdenia žalobcu pri uzatváraní poistnej zmluvy v časti vyplňania formulárovej predtlačky týkajúcej sa „informácií o poistnom riziku“ pod bodom 4/ a 5/, a to, či je v objekte samočinné hasiace zariadenie a elektrická požiarne signalizácia s vývodom na nepretržitú službu, a na ktoré žalobca odpovedal „áno“, pretože tieto sa v objekte aj nachádzali. Svedčilo o tom zistenie o nevykonaní pravidelných prehliadok hasiacich prístrojov a nástenných hydrantov, ktoré ako bolo konštatované v obsahu správy, boli funkčné, keďže nimi sa do príchodu hliadky začalo s hasením a ani tvrdenie o elektrickej požiarnej signalizácii, keďže táto bola umiestnená v miestnostiach objektu poistenia, o čom svedčili žalobcom predložené fotografie. Súd prvej inštancie bol názoru, že ak pri uzavretí poistnej zmluvy malo ísť zo strany žalobcu o uvedenie nepravdivých informácií, formulárove tlačivo by muselo obsahovať podrobnejšiu a nie len všeobecnú špecifikáciu inštalovaných zariadení, ktoré by znamenali poistné riziko, čo sa ale v danom prípade nestalo. Ani ostatné argumenty ako kapacita lôžok, podľa názoru súdu prvej inštancie, nesúviseli s povinnosťou žalobcu starať sa o poistené veci a udržiavať ich v dobrom technickom stave, v súvislosti s ktorou bolo možné konštatovať hrubú nebanlivosť, ktorá by mala byť príčinou vzniku požiaru, a tým aj príčinou vzniku škody o to viac, ak aj v tomto prípade bola žalovanému prostredníctvom jeho sprostredkovateľa známa skutočnosť, že sa vytvára ponuka na poistenie Chaty LUX v Oraviciach, kde je ubytovanie pre 45 ľudí a kde sa nachádza reštaurácia a tenisové kurty, čoho dôkazom bola e-mailová správa zasielaná sprostredkovateľom žalovaného 02.10.2015, t. j. pred uzavretím poistnej zmluvy.

6. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody súd prvej inštancie žalobe vyhovel a žalovaného zaviazal na poistné plnenie do výšky poistnej sumy 330.000,- eur, nakoľko nastala skutočnosť, ktorá je poistnou udalosťou. Čo sa týka úroku z omeškania, súd prvej inštancie úrok z omeškania priznal podľa [§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka](#), v spojení s [§ 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.](#), počítajúc uplynutím 15 dní od ukončenia šetrenia poistnej udalosti ([§ 797 ods. 3 Občianskeho zákonníka](#)) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (t.j. v časti, pokiaľ žalobca žiadal priznať úrok z omeškania od ukončenia šetrenia poistnej udalosti, kedy žalovaný nebol ešte v omeškaní). Zamietajúca časť predstavovala aj rozdiel oproti žiadanému 5,05 % úroku z omeškania a priznanému úroku z omeškania, ktorá prislúcha len vo výške 5 % ([§ 3 citovaného nariadenia](#)).

7. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom č. k. [13Cob/2/2020-313](#) z 9. decembra 2020 potvrdil rozsudok Okresného súdu Námestovo č. k. 5Cb/7/2019-180 z 26. júna 2019 v napadnutom výroku I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 330.000,- eur spolu s úrokom z omeškania 5 % ročne z dlžnej sumy od 06.10.2016 do zaplatenia v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku III. ako vecne správny ([§ 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku](#); ďalej len „CSP“) a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania 97 %.

8. Vo veci odvolacej námietky, že nehnuteľnosť, resp. jej časť nebola spôsobilým predmetom poistenia (kotolňa, drevená prístavba), odvolací súd poukázal na vykonané dokazovanie, ktorým bolo preukázané, že poistná zmluva medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená prostredníctvom poistného agenta Ľubomíra Ďjobeka, ktorý ako svedok do zápisnice o pojednávaní pred súdom prvej inštancie zo dňa 04. júna 2019 k okolnostiam jej uzatvárania uviedol, že žalobca mal záujem o poistenie chaty, že mu predložil návrh poistnej zmluvy, tento sa odsúhlasil, podpísal, predložil žalovanému, ktorý vydal certifikát o uzavretí zmluvy, pričom žalovaný disponoval aj fotografickou dokumentáciou ohľadne objektu poistenia. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade bolo rozhodujúce preukázanie toho, čo bolo predložené žalovanému ako strane, ktorá uzatvára poistnú zmluvu v čase jej uzatvárania, teda bolo potrebné vychádzať z tejto svedeckej výpovede v tom smere, že sprostredkovateľ poistenia nafotil objekt poistenia, zaslal príslušné doklady, ktoré sám označil ako „splnenie podmienok intervencie“ a na základe týchto dokladov žalovaný pristúpil k uzatvoreniu poistnej zmluvy. Medzi stranami nebola vyvolaná spornosť v tom, že žalobca sa stal výlučným vlastníkom nehnuteľnosti v roku 2013 a k momentu, resp. od momentu uzatvorenia poistnej zmluvy v roku 2015, nebol preukázaný iný stav tejto nehnuteľnosti, teda vykonávané úpravy, prípadne stavebné úpravy tohto objektu. Odvolací súd poukázal na žalobcom predložený Znalecký posudok č. 6/2012 (nachádzajúci sa v prílohovej obálke na č. I. 128b spisu) k stanoveniu všeobecnej hodnoty predmetnej chaty dátumovo z 27.12.2011, Kolaudačné rozhodnutie na č. I. 138 spisu dňa 03.07.1987, Stanovisko k prestrešiu terasy je datované 11.06.1999, Potvrdenie o preskúšaní komína bolo datované 12.01.2006, Správa o odbornej prehliadke nízkotlakovej kotolne bola datovaná 09.01.2006, Správu o odbornej vonkajšej prehliadke tlakovej nádoby bola

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

datovaná 09.01.2006, Správa o prvej odbornej prehliadke a skúške elektrickej inštalácie bola prehliadka vykonávaná v období od 20.02.2006 do 20.02.2006, ďalej vyjadrenie k montáži hlásičov požiaru v Chate LUX Oravice bolo datované dňom 29.05.2019 aj s pripojenými fotkami. Z výpovede svedka Ing. Miloša Zoššáka vyplynulo, že bol odborne spôsobilou osobou, že k existujúcemu kúreniu pripájal nový kotol - ÚSPOR 50 so zásobníkom, k čomu predložil správy datované rokom 2006, pričom potvrdil, že kotolňa, v ktorej bol inštalovaný, bola síce dosť malá, voči čomu mal výhrady, bola murovaná a iba vrch, t.j. strop kotolne bol drevený. Pôvodný kotol bol v čase montovania nového kotla demontovaný z dôvodu vyhovenia bezpečnostným a protipožiarnym požiadavkám s tým, že kúrenie zodpovedalo technickým požiadavkám, o čom svedčilo aj to, že bola vydaná revízná správa odborne spôsobilou osobou. Tiež bolo potvrdené, že nový priestor bol napojený na existujúci, čiže nebola tu potreba jeho skolaudovania, a tým pádom tvrdenie o tom, že sa daný priestor nestal predmetom poistenia, označil za bezpredmetný argumentujúci tým, že ak v roku 2015 bola uzatváraná poistná zmluva s miestom poistenia vymedzením a popisáním nehnuteľnosti, bol nafotený objekt poistenia, zaslané príslušné doklady, potom kotolňa bola súčasťou tohto miesta poistenia, bola predmetom poistnej zmluvy, čo vyplývalo z Oddielu II, Článok 1, bod 3) písm. a) VPP, podľa ktorého „predmetom poistenia podľa ods. 1 sú v poistnej zmluve uvedené položky ako: budovy, haly, stavby a ich súčasti“. V danom prípade išlo o vec, ktorá bola odovzdaná do riadneho užívania, a listiny nepreukázali, že by nedošlo k úspešnému absolvovaniu preberacích testov. V danom prípade len výmena kotla nemala za následok to, že poistná zmluva sa na určený predmet poistenia nevzťahovala. Žalovanému na základe fotografií a ním žiadaných listín, čo potvrdil svedok p. Ďjobek, musel byť známy stav predmetu poistenia, a preto vzhľadom na časový odstup nemôže požadovať následne iné ním požadované doklady.

9. Ohľadne námietky žalovaného spočívajúcej v tom, že podľa neho v danom prípade sa jednalo o poškodenie spôsobené hrubou neobľivosťou žalobcu (predmet poistenia nezodpovedal príslušným bezpečnostným a technickým normám), a preto právo na poistné plnenie žalobcovi nevzniklo (Článok 8 ods. 1) písm. a) VPP), odvolací súd poznamenal, že poistiteľ môže odmietnuť poskytnúť poistné plnenie, prípadne uplatniť výšku len za predpokladu, ak vedomé alebo teda neobľivé porušenie povinnosti má podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti (bez toho by zrejme k poistnej udalosti nebolo došlo, alebo na zväčšenie rozsahu následkov poistenej udalosti). K tomu, či žalobcovi vznikol nárok na poistné plnenie, či nešlo o porušenie jeho povinností, okresný súd vykonával dokazovanie správou Požiarno-technického a expertízneho ústavu Ministerstva vnútra SR, Bratislava zo dňa 29.04.2016 o výsledku požiarnotechnickej expertízy k prípadu požiaru. V predmetnej správe bolo primárne konštatované, že príčiny vzniku požiaru na troch úsekoch tak, ako vyjadril okresný súd v odseku 26. odôvodnenia rozsudku, a to a) úmyselné zapálenie, b) porucha na zariadení v nízkotlakovej kotolni a c) technická porucha na zariadení v spoločenskej miestnosti, boli nezistené. Pokiaľ by išlo o možnú príčinu, a to poruchu na zariadení nízkotlakovej kotolne, na čo odkazoval žalovaný, tak z predmetnej správy nevyplývalo ani to, že nedodržanie bezpečnej vzdialenosti (800 mm) by bolo príčinou vzniku požiaru. Zároveň boli v správe popísané zistené nedostatky tak, ako popísal okresný súd a na ktoré poukazoval žalovaný. Správa v celom znení bola posudzovaná okresným súdom, pričom jej záver vo vzťahu k príčine požiaru bol potvrdený i listom Ministerstva vnútra SR Požiarno-technický a expertízny ústav zo dňa 10.05.2017, označený „Určenie príčinnej súvislosti príčiny vzniku požiaru chaty LUX v Oraviciach s nedostatkami konštatovanými počas vyšetrovania požiaru, v ktorom bolo vyjadrené stanovisko, podľa ktorého: „V rámci zisťovania príčiny vzniku predmetného požiaru nebolo možné preukázať príčinnú súvislosť medzi uvedenými nedostatkami a vznikom požiaru, nakoľko príčina vzniku požiaru je nezistená“. Zo záverov expertíznej správy a stanoviska Ministerstva vnútra SR nebolo tak možné uzavrieť, že v expertíze popísané nedostatky mali vplyv na vznik poistnej udalosti, teda nebol splnený zákonný predpoklad pre odmietnutie poistenia a ani predpoklad vyplývajúci z VPP, pretože otázky dodržania, či nedodržania príslušných bezpečnostných technických predpisov bolo potrebné posudzovať práve vo väzbe na to, či tu existovala príčinná súvislosť medzi zistenými nedostatkami a vznikom požiaru, čo preukázané nebolo.

10. Odvolací súd súhlasil so žalovaným, že v čase vzniku poistnej udalosti, i skončenia šetrenia poistnej udalosti zákonné ustanovenie § 797 ods. 4 nebolo účinné, avšak podľa názoru odvolacieho súdu toto právne posúdenie okresného súdu nemalo vplyv na podstatnú vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Podstatné bolo to, že žalovaný v rámci rozšírených dôvodov odmietnutia poistného plnenia v súdnom konaní nepreukázal, že žalobca mu neuviedol pravdivé informácie o predmete poistenia.

11. Keďže žalovaný nevyužil svoje právo, o ktorom bol poučený pred súdom prvej inštalácie, t.j. uvádzať skutočnosti a tvrdenia, označovať dôkazy pred vyhlásením uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie pred súdom prvej inštalácie, odvolací súd odvolací dôvod žalovaného k výške poistného plnenia vyhodnotil ako nový odvolací dôvod a doložený znalecký posudok ako nový dôkaz, pre relevantnosť ktorého

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

dôvodu a dôkazu nebol tvrdený a ani preukázaný žiaden z taxatívnych dôvodov vyplývajúcich z ust. 366 písm. a) až d) CSP, a tým odvolací súd na tento odvolací dôvod a k nemu priložený dôkaz neprihliadal. Ohľadne toho odvolací súd dal do pozornosti aj fakt, že žalovaný bol oboznámený so zistenými skutočnosťami už pri stave pred začatím súdneho konania v rámci šetrenia škodovej udalosti poukazujúc na výsledok šetrenia, obsah žaloby, z čoho vyplynulo, že žalovaný sa oboznamoval aj s výškou plnenia. Nešlo teda o skutočnosti žalovanému neznáme. Žalovaný len zanedbal svoju ostražitosť, ktorá sa premietla do nesplnenia si dôkaznej povinnosti, a teda do následku niešť zodpovednosť za neúspech v súdnom konaní.

12. Odvolací súd neprihliadol na uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 20. júna 2019, sp. zn. 14Cob/169/2018, na ktoré poukázal žalovaný, keďže z jeho obsahu vyplynulo, že sa jedná o odlišné výsledky dokazovania k stanoveniu príčiny požiaru vychádzajúce aj zo záverov a stanoviska Správy o výsledku požiaro-technickej expertízy, než v predmetnej odvolacej veci.

13. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP, že súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovali jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

14. Pokiaľ ide o dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolateľ vidí porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces najmä v skutočnosti, že súd prvej inštancie v konaní predchádzajúcim vydaniu druhostupňového rozhodnutia nevykonal žalovaným navrhnuté dôkazy, ktorých vykonanie bolo nevyhnutné pre riadne zistenie skutkového stavu zodpovedajúceho objektívnej pravde, pričom odvolací súd napriek tomu dokazovanie v tomto smere nedoplnil. Podľa žalovaného podstatným pre vydanie prvostupňového rozhodnutia bolo určenie, či predmet poistenia - nehnuteľnosť spĺňala všetky poistnou zmluvou vyžadované podmienky na to, aby bola spôsobilým predmetom poistenia v zmysle oddielu II čl. 1 ods. 2 VPP a či v danom prípade neboli naplnené niektoré podmienky uplatnenia výluky z poistenia v zmysle oddielu I čl. 8 ods. 1 písm. a/ VPP v spojení s oddielom I čl. 7 VPP, ktorý upravuje práva a povinnosti poisteného. Žalovaný namietal odmietnutie vykonania dokazovania prostredníctvom pripojenia spisu Požiarnotechnického a expertízneho ústavu a vylúchu svedka Ing. Michala Paála (ktorý mal vypracovať expertízu) a uloženia povinnosti príslušnému orgánu predložiť akékoľvek výsledky protipožiarnej kontroly, ktoré navrhol vykonať na pojednávaní zo dňa 4. júna 2019. Podľa žalovaného spis od Požiarnotechnického a expertízneho ústavu by mohol obsahovať ďalšie podrobnosti ohľadom vzniku požiaru a jeho možnej príčiny. Mal za to, že súd prvej inštancie zamietnutie vykonania navrhnutého dokazovania ani len riadne neodôvodnil, keďže v bode 51. svojho odôvodnenia len vo všeobecnej rovine skonštatoval, že mal dostatočne preukázaný skutkový stav pre svoje rozhodnutie.

15. Za porušenie práva na spravodlivý proces žalovaný označil aj konanie súdu prvej inštancie v spojení s konaním odvolacieho súdu, keď v plnom rozsahu vyhovel žalobe bez akéhokoľvek skúmania výšky nároku, ktorá nebola preukázaná a požadovaná v rozpore so zisteným skutkovým stavom. Mal za to, že súd prvej inštancie nesprávne postupoval, keď žalobcom označenú výšku uplatňovaného nároku v petite žaloby bolo treba vyhodnotiť ako nespornú, nakoľko žalovaný bol nečinný a svoju povinnosť poprieť skutkové tvrdenia týkajúce sa výšky konania nevyužil. Odvolací súd postupoval rovnako, nakoľko sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, pričom neprimerane zaťažil dôkazným bremenom žalovaného ohľadne nesplnenia si dôkaznej povinnosti vo vzťahu k výške nároku. Podľa žalovaného si práve žalobca neslil povinnosť zakotvenú v § 132 CSP. Argumentoval tým, že zo žiadneho ním predloženého dôkazu totiž nevyplýva, že by mu vznikol nárok na poistné plnenie vo výške 330.000,- eur. V tejto súvislosti poukázal na znalecký posudok č. 5/2012 (pozn. dovolacieho súdu - v označení tohto posudku sa žalovaný zrejme pomýlil, keď správne označenie posudku je č. 6/2012), z ktorého vyplynula hodnota nehnuteľnosti k 27. decembru 2011 vo výške 172.807,32 eura. Taktiež v priebehu konania namietal, že nehnuteľnosť bola s vysokou pravdepodobnosťou podpoistená, a preto je nevyhnutné poistné plnenie znížiť, pričom sa s danou námietkou súdy nijako nevysporiadali. Na záver zhrnul, že nakoľko zo žiadneho v žalobe konaní predložených dôkazov nevyplýva, že by výška škody na nehnuteľnosti vznikla vo výške 330.000,- eur, je zrejme, že súdy nižšej inštancie sa výškou škody nezaoberali, rozhodli svojvoľne v rozpore so zisteným skutkovým stavom, pričom ich povinnosťou bolo, aby v prípade prijatia záveru o existencii nároku v súlade s § 151 ods. 2 CSP vyzval žalobcu na preukázanie výšky nároku požadovaného v žalobe.

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

16. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia nižšie uvedených právnych otázok, ktoré podľa neho v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené.

17. Podľa dovolateľa nebola doposiaľ v praxi odvolacieho súdu vyriešená právna otázka nasledovného znenia: „Ide o poistnú udalosť, ak škodová udalosť vznikla na veci, ktorá nespĺňa všetky v poistnej zmluve dohodnuté požiadavky na predmet poistenia”? Za nesprávne právne posúdenie považuje dovolateľ to, že odvolací súd podmienil posúdenie skutočnosti, či nehnuteľnosť predstavovala predmet poistenia existenciou príčinnej súvislosti medzi vytýkanými nedostatkami a škodovou udalosťou podľa oddielu I čl. 8 ods. 1 písm. a/ VPP. Žalovaný však namietal, že v zmysle ustanovenia oddielu II čl. 1 ods. 2 VPP kvalifikácia veci ako predmetu poistenia, resp. nespôsobilého predmetu poistenia je nezávislá od príčinnej súvislosti a nijako s ňou nesúvisí. Pri hodnotení, či určitá vec je spôsobilým predmetom poistenia treba vychádzať výlučne z podmienok determinujúcich túto spôsobilosť uvedených v poistnej zmluve, nakoľko zo žiadneho ustanovenia právnych predpisov ani VPP nevyplýva, že preukázanie príčinnej súvislosti je skutočnosťou relevantnou pre posúdenie, či vec spĺňala požiadavky predmetu poistenia. Podľa žalovaného je nepodstatné, či v danom prípade boli splnené podmienky aplikácie výluky z poistenia, nakoľko v danom prípade nehnuteľnosť nebola predmetom poistenia a o poistnú udalosť vôbec nešlo. Tento záver odvolacieho súdu považuje za nesprávny. Bolo poukázané na ustanovenie § 806 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj ako „OZ”) a na rozdiel medzi výlukou z poistenia a nespôsobilým predmetom. Podľa žalovaného v konaní bolo preukázané, že na vec sa poistenie nevzťahovalo, nakoľko nehnuteľnosť nespĺňala atribúty predmetu poistenia. Tvrdí, že príčinnú súvislosť medzi nespôsobilosťou nehnuteľnosti byť predmetom poistenia so škodovou udalosťou OZ preukázať nevyžaduje. Dôvodil, že v prípade existencie nespôsobilého predmetu poistenia nemôže dôjsť ani k poistnej udalosti, nakoľko predmet poistenia z kvalitatívneho hľadiska nespĺňa požiadavky predmetu, ktorý poistiteľ mal v záujme poistiť a prevziať poistné riziko (t.j. možnosť vzniku škodovej udalosti môže byť mnohonásobne vyššia, ako mohol odôvodnene predpokladať). V takom prípade preto ani nemožno uvažovať o možnosti aplikácie výluky z poistenia. Podľa žalobcu bolo v prípade predmetnej nehnuteľnosti preukázaná prítomnosť takých porušení právnych predpisov na úseku ochrany pred požiarom, ktoré výrazne zvyšovali riziko vzniku škodovej udalosti vo forme požiaru.

18. Za ďalšiu doposiaľ neriešenú právnu otázku v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, žalovaný označil otázku nasledovného znenia „či možno v prípade vzniku škody v dôsledku požiaru konanie vo forme závažného porušenia predpisov na úseku ochrany pred požiarom vyhodnotiť ako hrubú nedbanlivosť poisteného, oprávňujúcu poist'ovateľa uplatniť výluku z poistenia bez ohľadu na existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením predpisov a vznikom škody”. Podľa neho odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď oprávnenie poistiteľa (žalovaného) poistné plnenie odmietnuť nesprávne podmienil preukázaním príčinnej súvislosti medzi hrubou nedbanlivosťou poisteného a vznikom škodovej udalosti. Uviedol, že si nie je vedomý ustanovenia právneho predpisu, ktoré by vyslovovalo predpoklad spočívajúceho v tom, že ak nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nedodržaním príslušných bezpečnostných technických predpisov a vznikom požiaru, nebol splnený zákonný predpoklad pre odmietnutie poistného plnenia. Podľa dovolateľa, ak príčinnou škodovej udalosti je požiar a je preukázané, že poistený závažným spôsobom porušuje svoje zmluvné povinnosti, najmä formou početného porušenia právnych predpisov na úseku ochrany pred požiarom, nemožno od poist'ovateľa spravodlivo požadovať, aby uplatnenie výluky bolo podmienené preukázaním jednoznačnej príčiny požiaru a následne príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vzniknutou škodou. Navyše, ak v prípade požiaru došlo k takému poškodeniu veci, že jednoznačne preukázanie príčiny sa stalo nemožným, čo bolo aj príčinou nemožnosti určiť presné ohnisko požiaru, ktoré je dôležité pre určenie príčiny požiaru.

19. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozhodnutie odvolacieho súdu tak, že žalobu zamietne alebo alternatívne, aby odvolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

20. K dovolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, ktorý považuje žalobcom podané dovolanie v celom rozsahu za nedôvodné. Uviedol, že žalovaný mal počas priebehu súdneho konania dostatočný priestor na to, aby sa vyjadril ku všetkým skutočnostiam, pričom v rámci procesnej obrany navrhol vykonanie dôkazov v zmysle § 153 ods. 1 CSP. Žalovaný mal o dňa doručenia žaloby vedomosť o tom, čo je predmetom žalobného návrhu a čoho sa žalobca domáha, pričom výšku žalobcom uplatneného nároku namietal prvýkrát až v rámci podaného odvolania. Podľa žalobcu oba súdy nižšej inštancie riadne odôvodnili nevykonanie žalovaným navrhnutého dôkazu ohľadne predloženia spisu z vyšetrovania

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

požiaru. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu žalobca uviedol, že zo stany žalovaného ide len o polemizovanie a spochybňovanie právnych názorov odvolacieho súdu a kritiku toho, ako odvolací súd pristúpil k riešeniu právnej otázky. Vzhľadom na ním uvedené navrhol, aby dovolací súd dovolanie podané žalovaným odmietol a priznal mu nárok na náhradu trov konania.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s ust. § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP veta pred bodkočiarkou), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že dovolaniu žalovaného je potrebné v časti vyhovieť.

22. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

23. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

26. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

27. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

28. Dovolateľ v dovolaní ako dôvod, z ktorého vyvodzuje jeho prípustnosť, uvádza ustanovenie § 420 písm. f) CSP, pričom túto vadu videl v tom, že odvolací súd nevykonával, resp. odmietol doplniť dokazovanie o ním navrhnuté dôkazy majúce tým na mysli najmä: a/ pripojenie spisu Požiarnotechnického a expertízneho ústavu, b/ vykonanie výsluchu svedka Ing. Michala Paála (ktorý mal vypracovať expertízu) a c/ uloženie povinnosti príslušnému orgánu predložiť akékoľvek výsledky protipožiarnej kontroly (dané navrhol vykonať na pojednávaní zo dňa 4. júna 2019). Vykonanie vyššie uvedených dôkazov žalovaný označil za nevyhnutné pre riadne zistenie skutkového stavu zodpovedajúceho objektívnej pravde. Ďalej porušenie práva na spravodlivý proces videl v konaní oboch súdov nižšej inštancie, nakoľko sa nezaoberali výškou nároku, ktorá nebola preukázaná a požadovaná v rozpore so zisteným skutkovým stavom, pričom ohľadne tohto bolo poukázané na znalecký posudok č. 5/2012, z ktorého vyplynula hodnota nehnuteľnosti k 27. decembru 2011 vo výške 172.807,32 eura namietajúc to, že povinnosťou súdov bolo, aby v prípade prijatia záveru o existencii nároku v súlade s § 151 ods. 2 CSP vyzval žalobcu na preukázanie výšky nároku požadovaného v žalobe.

29. S poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP, dovolací súd konštatuje, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

30. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku

všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu namietal, že odvolací súd a/ svoje rozhodnutie nepresvedčivo a arbitrárne odôvodnil a b/ nesprávne hodnotenie zisteného skutkového stavu.

31. Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov ([čl. 46 ústavy](#)). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporné aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

32. Pokiaľ žalovaný v dovolaní namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd pripomína, že dovolací súd vo svojich rozhodnutiach vydaných po 1. júli 2016 odkazoval aj na závery zjednocujúceho stanoviska, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3. decembra 2015 pod č. [R 2/2016](#) podľa ktorého: „Nepreskúmateľnosť“ rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle [§ 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku](#). Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa [§ 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku](#).“ Dovolací súd v tomto smere poukazuje na názor ústavného súdu vyslovený v uznesení sp. zn. [I. ÚS 44/2021](#) z 26. januára 2021, vo vzťahu k aplikabilite stanoviska [R 2/2016](#) po 1. júli 2016, v zmysle ktorého: „z ústavnoprávneho hľadiska, ako aj z hľadiska relevantnej judikatúry EŠLP ťažko bez ďalšieho prijať názor najvyššieho súdu vyslovený v jeho stanovisku [R 2/2016](#), pretože k podstatnej zmene v právnej úprave prípustnosti dovolania po 1. júli 2016 nesporné došlo, pričom nemožno odhliadnuť od skutočnosti, že rovnakú, ale ani obdobnú úpravu, ktorá bola obsiahnutá v [§ 241 ods. 2 písm. b/ OSP](#) (tzv. iná vada), [Civilný sporový poriadok](#) vo vzťahu k dovolaniu, resp. jeho odôvodneniu už výslovne ani neobsahuje. Aktuálnosť stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je preto potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z [čl. 46 ods. 1 ústavy](#), resp. [čl. 6 ods. 1 dohovoru](#) v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa [§ 420 písm. f/ CSP](#). Včlenením formulácie o práve na spravodlivý proces do textu zákona sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnil.“ K tomu pozri tiež rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. [II. ÚS 120/2020](#).

33. Dovolací súd poukazuje aj na nález Ústavného súdu SR sp. zn. [III. ÚS 314/2018](#) z 13.11.2018, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod č. 47/2018, ktorého právna veta znie: „Odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa [§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku](#).“ V bode 35 odôvodnenia predmetného nálezu ÚS SR konštatoval, že „absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama o sebe zakladá porušenie sťažovateľom namietaného základného práva podľa [článku 46 ods. 1 Ústavy SR](#), i práva podľa [článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej aj „[Dohovor](#)“).“

34. S poukazom na vyššie uvedené (body 30 - 33) dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie vykazuje znaky nepreskúmateľnosti rozhodnutia, nakoľko neobsahuje zásadné vysvetlenie - zdôvodnenie k niektorým podstatným námietkam žalovaného uvedeným v odvolaní.

35. Dovolací súd poukazuje na ust. [§ 387 ods. 3 CSP](#), podľa ktorého odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie (táto povinnosť však neznamená povinnosť súdu stotožniť sa so stanoviskom strany alebo jej právnymi názormi, je však potrebné so stanoviskami strán sporu prednesenými ku skutočnostiam, ktoré sú pre rozhodnutie sporu podstatné, argumentačne

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

sa vysporiadať). Odvolací súd sa musí taktiež v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami a námietkami uvedenými v odvolaní.

36. V danom prípade rozhodnutie súdu prvej inštancie a ani rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje adekvátne odôvodnenie ohľadne odmietnutia, resp. nevykonania doplnenia navrhovaného dokazovania žalovaným, ktoré mali/mohli preukazovať nespôsobilosť nehnuteľnosti byť predmetom poistenia podľa poistnej zmluvy a možnosť uplatnenia výluky z poistenia. Išlo najmä o návrhy dôkazov: a/ pripojenie spisu Požiarnotechnického a expertízneho ústavu, b/ vykonanie výsluchu svedka Ing. Michala Paála (ktorý mal vypracovať expertízu) a c/ uloženie povinnosti príslušnému orgánu predložiť akékoľvek výsledky protipožiarnej kontroly. Súd prvej inštancie návrhy žalovaného na doplnenie dokazovania zamietol bez toho, aby mu poskytol presvedčivé odôvodnenie svojho rozhodnutia, pričom konštatovanie uvedené v bode 51. odôvodnenia jeho rozhodnutia nasledovného znenia, „že mal dostatočne preukázaný skutkový stav pre svoje rozhodnutie, a ďalšie dokazovanie s ohľadom na zásadu účinnej ochrany práv a právom chránených záujmov ako aj princípov právnej istoty nevykoná“, predstavuje len všeobecné zhodnotenie, ktoré nemožno pokladať za dostatočné odôvodnenie svojho rozhodnutia. Súd prvej inštancie je povinný poskytnúť riadnu odpoveď ohľadne predmetného návrhu žalovaného a to aj v prípade ak navrhnuté dôkazy nie sú spôsobilé objasniť skutočnosti rozhodujúce pre vydanie rozhodnutia v merite veci. Ani odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje presvedčivú odpoveď k relevantnej námietke žalovaného o nedodržaní rovnosti strán v tomto konaní (najmä z pohľadu vykonávania dôkazov), neobsahuje dostatočné vysvetlenie prečo akceptoval postup súdu prvej inštancie, ktorý niektoré stranami sporu navrhnuté dôkazy nevykonával. Súd nemusí vykonať všetky stranami sporu navrhované dôkazy, avšak vo svojom rozhodnutí musí odôvodniť, ktoré dôkazy vykonal, a ktoré nie a prečo ich vykonanie nepovažoval za potrebné alebo prečo ich vykonať nemohol. K odvolacej námietke žalovaného o nevykonaní ním navrhnutých dôkazov odvolací súd reagoval v bodoch 56. až 58. odôvodnenia jeho rozhodnutia, avšak len všeobecne, bez konkrétnych záverov v ďalšom texte odôvodnenia, týkajúcich sa konkrétnych námietok žalovaného vznesených v odvolaní. Odvolací súd len vo všeobecnosti poukázal na zásady zisťovania skutkového stavu, vykonávania a hodnotenia dokazovania nadväzujúc tým na záver súdu prvej inštancie vyjadreného v bode 51. odôvodnenia jeho rozhodnutia, lenže bez poskytnutia odpovede, ku konkrétnej odvolacej námietke žalovaného. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd de facto ku konštatovanej správnosti odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie nedoplnil na zdôraznenie správnosti žiadne dôvody a rovnako neuviedol žiadne konkrétne dôvody k odvolacej námietke žalovaného týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia odmietnutia vykonania ním navrhovaných dôkazov. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie vykonal len žalobcom navrhnuté dôkazy, pričom dôkazy navrhované žalovaným v konaní nevykonával a ich nevykonanie riadne a zrozumiteľne nevysvetlil. Odvolací súd nevykonával žiadne dôkazy, hoci nevykonanie niektorých riadne navrhnutých dôkazov súd prvej inštancie riadne nezdôvodnil, pričom žalovaný uvedené námietol v odvolaní, avšak odvolací súd rovnako bez náležitého zdôvodnenia, tieto dôkazy taktiež nevykonával.

37. Právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces zaručeného [čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej len „[Dohovor](#)“), ktoré je implikované aj v [čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky](#) (ďalej len „[Ústava](#)“). Odôvodnenie je tou časťou rozhodnutia, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Aj v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „[ústavného súdu](#)“) platí, že ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú, medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa [čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky \(II. ÚS 168/2019\)](#).

38. Žalovaný označil za porušenie práva na spravodlivý proces aj konanie súdu prvej inštancie v spojení s konaním odvolacieho súdu spočívajúceho v priznaní nároku vo výške 330.000,- eur bez skúmania jeho výšky, hoci žalobca výšku tohto nároku ničím nepreukázal a súd neprimerane zaťažil žalovaného dôkazným bremenom k výške nároku. Zároveň opätovne poukázal na neprimeranosť uplatneného nároku, poukazujúc na znalecký posudok č. 5/2012, založený v spise, z ktorého vyplynula všeobecná hodnota nehnuteľnosti k 27. decembru 2011 vo výške 172.807,32 eura.

39. Dovolací súd ohľadne tejto námietky uvádza, že nie je dôvodná a poukazuje na odôvodnenie odvolacieho súdu, ktoré v tejto namietanej časti považuje za dostatočne odôvodnené. Z bodov 71. až 74

odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd sa riadne vysporiadal s odvolacou námietkou ohľadne výšky poistného plnenia vo väzbe tvrdenia o podpoistení nehnuteľnosti, s doložením Znaleckého posudku č. 46/2016 zo dňa 29.03.2016. Výškou uplatneného nároku sa konkrétne zaoberal odvolací súd v rámci bodu 72. jeho odôvodnenia, kde veľmi podrobne uviedol skutočnosti týkajúce sa priebehu konania pred súdom prvej inštancie zdôrazňujúc to, že žalovaný mal možnosť v rámci písomného vyjadrenia k žalobe uviesť rozhodujúce skutočnosti, či pripojiť listiny, pričom sa aj vyjadril, avšak žiadnym spôsobom nenamietal výšku plnenia (len úrok z omeškania). Odvolacím súdom bolo zistené, že ani na pojednávaní konanom dňa 23. apríla 2019 nemal žalovaný k výške žalovanej pohľadávky žiadne pripomienky. Taktiež z bodu 74. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa zaoberal odvolacou námietkou žalovaného, ohľadne ktorej poskytol adekvátne odôvodnenie aj s prihliadnutím na [§ 151 ods. 1, 2 CSP](#). Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu (bod 73. jeho odôvodnenia) aj ohľadne neprihliadnutia na predložený znalecký posudok zo strany žalovaného, nakoľko odvolacím súdom bolo jednoznačne zistené, že žalovaným predložený dôkazný prostriedok vo vzťahu k dovolaním namietanému rozhodnutiu odvolacieho súdu a konaniu, ktoré mu predchádzalo, tak predstavuje prostriedok procesnej obrany žalovaného, ktorý neuplatnil pred súdom prvej inštancie, pričom žalovaný neuvádza v dovolaní niektorý zo zákonných dôvodov, len za splnenia ktorých by bolo možné prihliadať na novoty v konaní. Na doplnenie dovolací súd vo vzťahu k námietke ohľadne [§ 151 CSP](#) uvádza, že povinnosť tvrdenia sa vzťahuje na skutkové okolnosti súvisiace s procesným útokom alebo procesnou obranou strany sporu a je koncepčným predpokladom tzv. sudcovskej koncentrácie civilného sporového konania ([§ 153 CSP](#)). Porušenie povinnosti tvrdenia sa považuje za procesnú pasivitu strany sporu, ktorá má za následok procesnú sankciu vo forme buď nespornosti nepopretých skutkových tvrdení protistrany ([§ 151 ods. 1 CSP](#)), alebo neúčinnosti nekvalifikovaného popretia skutkového tvrdenia protistrany ([§ 151 ods. 2 CSP](#)), pričom ak súd považuje skutkové tvrdenia strany podľa [§ 151 CSP](#) za nesporné, nevykonáva o nich dokazovanie. V zmysle daného žalovaný nesie procesnú zodpovednosť za svoju pasivitu.

40. Vzhľadom na vyššie uvedené (bod 36. až 39 tohto odôvodnenia) dovolací súd dal čiastočne žalovanému za pravdu a konštatuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu odvolacieho súdu, a to v časti, v ktorej sa odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie nevysporiadal so všetkými jeho relevantnými argumentmi a námietkami (uvedené najmä v bode 14. tohto rozhodnutia dovolacieho súdu) v spojitosti s nedostatočným odôvodnením odmietnutia vykonania žalovaným navrhnutých dôkazov (odmietnutie vykonania dokazovania prostredníctvom pripojenia spisu Požiarnotechnického a expertízneho ústavu a výsluchu svedka Ing. Michala Paála).

41. So zreteľom na vyššie uvedené súd prvej inštancie a ani odvolací súd v odôvodnení jeho rozhodnutia nenaplnili požiadavky plynúce zo základného práva žalovaného na súdnu ochranu, keďže odôvodnenie ich rozhodnutí nemožno považovať za uspokojujúce. Keďže odvolací súd náležitým spôsobom svoje rozhodnutie neodôvodnil v časti, v ktorej sa nevysporiadal so všetkými jeho relevantnými argumentmi a námietkami (uvedené najmä v bode 14. tohto rozhodnutia dovolacieho súdu) v spojitosti s nedostatočným odôvodnením odmietnutia vykonania žalovaným navrhnutých dôkazov (odmietnutie vykonania dokazovania prostredníctvom pripojenia spisu Požiarnotechnického a expertízneho ústavu a výsluchu svedka Ing. Michala Paála), je potrebné ho z uvedených dôvodov považovať (v okolnostiach rozhodovaného sporu) za nepreskúmateľné v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovaného ako strany sporu na spravodlivý proces a konanie tak bolo zaťažené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení [§ 420 písm. f\) CSP](#). Postupom odvolacieho súdu teda došlo k vade v zmysle ustanovenia [§ 420 písm. f\) CSP](#), ktorá zakladá porušenie práva žalovaného na spravodlivý súdny proces. Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie ([§ 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP](#)), v ktorom sa vysporiada s vytýkanými vadami, opätovne vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie náležite odôvodní.

42. Vzhľadom na zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle ustanovenia [§ 420 písm. f\) CSP](#) pre nedostatok odôvodnenia (ktoré zakladá prípustnosť a aj dôvodnosť dovolania) a vrátenie veci na ďalšie konanie, dovolací súd sa nemohol v plnom rozsahu zaoberať prípustnosťou a dôvodnosťou dovolania v zmysle ust. [§ 421 ods. 1 písm. b\) CSP](#).

43. Dovolací súd však pre ďalší postup súdu a nové rozhodnutie vo veci ako obiter dictum k žalovaným nastoleným právnym otázkam považuje za potrebné uviesť nasledovné:

44. Vo veci prvej nastolenej otázky žalovaným daného znenia „či ide o poistnú udalosť, ak škodová udalosť vznikla na veci, ktorá nespĺňa všetky v poistnej zmluve dohodnuté požiadavky na predmet poistenia“, dovolací súd musí konštatovať, že predmetná otázka nespĺňa atribút právnej otázky, ktorú

má na mysli [§ 421 ods. 1 CSP](#), ale jednoznačne sa jedná o otázku skutkového charakteru. Uvedené vyplýva aj z použitej argumentácie dovolateľa, podľa ktorého odvolací súd ohľadne konštatovania, či sa v danom prípade jedná, či nejedná o spôsobilý predmet poistenia konal nesprávne, ak skúmal príčinnú súvislosť medzi nespôsobilosťou nehnuteľnosti byť predmetom poistenia so škodovou udalosťou, nakoľko [občiansky zákonník](#) dané nevyžaduje taktiež poukazujú na ustanovenie oddielu II čl. 1 ods. 2 VPP, ktoré je nezávislé, čo sa týka kvalifikácie veci ako predmetu poistenia od príčinnej súvislosti. Namietanie nesprávneho právneho posúdenia žalovaným v tomto konkrétnom prípade je založené na skutkovom zistení súdu prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom a závere z neho vyplývajúcom (z vyhodnotenia vykonaných dôkazov - vid' bod 62 až 69 jeho odôvodnenia), a tiež na interpretácii ustanovení zakotvených vo VPP. Súdy, hoci žalobca toto namietol už v podanej žalobe, neposudzovali a nezaložili svoje rozhodnutie na závere, že uvedené ustanovenia, z ktorých žalovaný vyvodzuje výluk z poistenia, sú ne/dostatočne určité (čo namietol žalobca, avšak súdy uvedené v rozhodnutí neposudzovali), ale rozhodnutie súdov bolo postavené na závere, že pre nezistenie príčiny požiaru, nie je možné posúdiť, že vznikol v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalobcu, a preto nezistil existenciu dôvodov pre výluk z poistenia, resp. pre záver, že žalovanému nevznikla povinnosť plniť. Dovolací súd sa nemôže zaoberať posudzovaním určitosti alebo neurčitosti zmluvných dojednaní, či platnosťou zmluvy, prípadne posudzovaním, či predmetná udalosť je poistnou udalosťou a či vec spĺňa požiadavky predmetu poistenia. Ohľadne zisťovania obsahu zmluvy (zmluvných dojednaní, vrátane všeobecných podmienok poistenia) dovolací súd poznamenáva, že uvedené predstavuje otázku zisťovania skutkového stavu a nie právneho posúdenia. Nejedná sa teda o právnu otázku zameranú na interpretáciu alebo aplikáciu konkrétneho zákonného ustanovenia, ktorá je predpokladaná v ust. [§ 421 ods. 1 CSP](#) spôsobom zadaným judikatúrou najvyššieho súdu (napr. v uznesení sp. zn. [3Cdo/158/2017](#)), ale jedná sa o skutkovú otázku, ktorú dovolací súd nie je oprávnený v zmysle [§ 442 CSP](#) posudzovať na základe výsledkov dokazovania v tom - ktorom posudzovanom prípade. Naviac uvedenú otázku súdy neriešili a nezaujali k nej žiaden právny názor, ktorého ne/správnosť by bolo možné v dovolacom konaní preskúmať. Ak strana sporu v dovolacom konaní vytyka súdu, že jednotlivé ustanovenia zmluvy interpretoval nesprávne, v rozpore s jej skutočným obsahom, prípadne vo vzťahu ku konkrétnemu skutkovému stavu, ktorého sa zmluvné ustanovenie týka (tu poistná udalosť), ide o dovoláciu námietku, ktorá nevystihuje podstatu ustanovenia [§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP](#), pretože takáto námietka sa týka nesprávneho skutkového zistenia, na ktorom súd založil svoje právne závery. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý je výsledkom náležitého procesu dokazovania, nemožno považovať za právne posúdenie. Táto otázka by prípustnosť dovolania v tomto prípade nezaložila.

45. Žalovaný v rámci dovolania podľa [§ 421 CSP](#) za ďalšiu otázku, ktorá podľa neho nebola riešená, považoval otázku nasledovného znenia „či možno v prípade vzniku škody v dôsledku požiaru konanie vo forme závažného porušenia predpisov na úseku ochrany pred požiarom vyhodnotiť ako hrubú nedbanlivosť poisteného, oprávňujúcu poisťovateľa uplatniť výluk z poistenia bez ohľadu na existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením predpisov a vznikom škody“. Žalovaný za podstatu nesprávnosti právnych záverov odvolacieho súdu považuje to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď oprávnenie poisťiteľa (žalovaného) poistné plnenie odmietnuť nesprávne podmienil preukázaním príčinnej súvislosti medzi hrubou nedbanlivosťou poisteného a vznikom škodovej udalosti. Uviedol, že si nie je vedomý ustanovenia právneho predpisu, ktoré by vyslovovalo predpoklad spočívajúceho v tom, že ak nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nedodržaním príslušných bezpečnostných technických predpisov a vznikom požiaru, nebol splnený zákonný predpoklad pre odmietnutie poistného plnenia. Dovolací súd uvádza, že súdy nižšej inštancie právne posúdili vec podľa [§ 788 ods. 1 a 3](#), [§ 797](#) a [§ 806 Občianskeho zákonníka](#) v spojení s článkom 7 ods. 1, písm. f) a článkom 8 ods. 1 písm. a) VPP. Dovolací súd poznamenáva, že uvedené právne posúdenie súdmi nižšej inštancie malo byť ešte doplnené o právne úvahy súdov vyplývajúce z aplikácie [§ 799](#), [§ 809 Občianskeho zákonníka](#), v spojení s [§ 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka](#) a úpravy zakotvenej v oddiele II. článku 1 bodu 2 VPP.

46. Podľa [§ 799 ods. 1 až 3 OZ](#), poistený je povinný zachovávať povinnosti, ktoré boli dohodnuté alebo ktoré sú v tomto zákone alebo v poistných podmienkach ustanovené. (1) Kto má právo na plnenie, je povinný bez zbytočného odkladu poisťiteľovi písomne oznámiť, že nastala poistná udalosť, dať pravdivé vysvetlenie o jej vzniku a rozsahu jej následkov a predložiť potrebné doklady, ktoré si poisťiteľ vyžiada. Poistné podmienky mu môžu uložiť aj ďalšie povinnosti. (2) Ak malo vedomé porušenie povinností uvedených v odsekoch 1 a 2 podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti alebo na zväčšenie rozsahu následkov poistnej udalosti, je poisťiteľ oprávnený plnenie z poistnej zmluvy znížiť podľa toho, aký vplyv malo toto porušenie na rozsah jeho povinnosti plniť. (3)

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

47. Podľa § 806 OZ, z poistenia majetku má poistený právo, aby mu bolo poskytnuté plnenie vo výške určenej podľa poistných podmienok, ak sa poistná udalosť týka veci, na ktorú sa poistenie vzťahuje.

48. Podľa § 809 ods. 1 a 2 OZ, poistený je povinný dbať, aby poistná udalosť nenastala; najmä nesmie porušovať povinnosti smerujúce k odvráteniu alebo zmenšeniu nebezpečenstva, ktoré sú mu právnymi predpismi uložené alebo ktoré vzal na seba poistnou zmluvou. (1) Ak poistený vedome alebo následkom požitia alkoholu alebo návykových látok porušil povinnosti uvedené v odseku 1 a toto porušenie podstatne prispelo ku vzniku poistnej udalosti alebo k väčšiemu rozsahu jej následkov, je poistiteľ oprávnený plnenie z poistnej zmluvy primerane znížiť. To isté platí, ak porušil tieto povinnosti vedome alebo následkom požitia alkoholu alebo návykových látok ten, kto s poisteným žije v spoločnej domácnosti. (2)

49. Dané ustanovenie ukladá osobitné povinnosti len pre poistenie majetku, pričom ide o povinnosti preventívneho charakteru, ktorých účelom je predísť vzniku poistnej udalosti alebo zmierniť jej následky. Predovšetkým ustanovuje základnú povinnosť dbať, aby poistná udalosť nenastala, pričom túto základnú povinnosť podrobnejšie rozvádza príkladmi niekoľkých povinností. Podľa tohto ustanovenia poistený nesmie porušovať povinnosti smerujúce na odvrátenie alebo zmenšenie nebezpečenstva, ktoré sú mu uložené právnymi predpismi alebo ktoré vzal na seba poistnou zmluvou. Odsek 2 obsahuje sankciu za porušenie povinnosti ustanovenej v odseku 1 a táto sankcia spočíva v oprávnení poistiteľa plnenie zo zmluvy primerane znížiť ak toto porušenie povinností podstatne prispelo ku vzniku poistnej udalosti, pričom zároveň musí ísť o vedomé porušenie povinností.

50. Podľa § 2 ods. 3 OZ, účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchylnu od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.

51. Podľa § 39 OZ, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

52. Z oddielu II. Článku 1 bodu 2 VPP vyplýva, že predmetom poistenia sú veci len, ak v čase uzavretia poistenia, ako aj v čase vzniku poistnej udalosti vyhovujú príslušným bezpečnostným a technickým normám, sú v prevádzkyschopnom stave a riadne udržiavané. Ďalej z oddielu I. Článku 8 ods. 1 písm. a/ VPP vyplýva, že právo na poistné plnenie nevznikne, ak ide o poškodenie, zničenie alebo stratu priamo alebo nepriamo spôsobené, vyplývajúce alebo zvýšené v dôsledku úmyselného konania alebo hrubej nedbanlivosti poisteného, jeho zástupcov ako aj iných osôb konajúcich z podnetu poisteného. Za hrubú nedbanlivosť sa považuje konanie poisteného smerujúceho k porušeniu ustanovení článku „Práva a povinnosti poistníka“, pričom žalovaný ako dôvod odmietnutia plnenia uviedol hrubú nedbanlivosť žalovaného ohľadne povinnosti stanovenej v článku 7 ods. 1/ písm. f/ VPP (riadne sa starať o poistené veci, predovšetkým udržiavať ich v dobrom technickom stave, používať ich podľa návodu na obsluhu a údržbu a na účel, na ktorý ich výrobca určil, a tiež odkazom na zákon č. 314/2001 Z.z., o ochrane pred požiarom, v zmysle ktorého žalobca porušil viacero ustanovení obsahujúcich povinnosti pri zabezpečovaní pravidelných preventívnych protipožiarňch prehliadok objektu a jeho zariadení, predovšetkým tie, na ktoré sa odvolá Správa o výsledku požiarotechnickej expertízy č. PEU1-27-005/2016 zo dňa 29.04.2016) a nepravdivé uvedenie informácií. Aj z vyššie citovaných zákonných ustanovení a aj zo Všeobecných poistných podmienok vyplýva, že poistné plnenie poistenému nepatrí, resp. v zmysle zákonných ustanovení poistné plnenie možno poistenému znížiť, ak poškodenie, zničenie bolo priamo, či nepriamo spôsobené v dôsledku hrubej nedbanlivosti poisteného pri plnení, resp. neplnení povinností poisteného. S uvedeným názorom je súladný postup súdov nižšej inštancie v tejto veci, ak posudzovali otázku súvislosti medzi porušením povinnosti a vznikom škodovej udalosti.

53. Dovolací súd navyše v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 56/2011-33 zo dňa 10. februára 2011 (i keď v danom prípade sa nejedná o spotrebiteľský charakter právneho vzťahu medzi sporovými stranami), v ktorom ústavný súd vyjadril názor, že v „prípade ustanovenia § 809 OZ však ide práve o ustanovenie, ktoré síce nie je gramaticky formulované ako prikazujúce alebo zakazujúce, avšak z jeho povahy vyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť..... Navyše tu treba poukázať na to, že vzhľadom na nesporné spotrebiteľský charakter daného právneho vzťahu medzi účastníkmi, tento charakter má za následok (v prospech spotrebiteľa) kogentný charakter ustanovenia § 802 a 809 aj v zmysle § 54 ods. 1 OZ, podľa ktorého sa zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve nemôžu odchyliť od zákona v neprospech spotrebiteľa. Možno teda zhrnúť, že ustanovenie § 802 ako aj § 809 OZ je kogentné ustanovenie, ktoré neumožňuje v tejto otázke odlišnú

Poistenie majetku – primerané zníženie poistného plnenia

úpravu vôbec, a to ani vo VPP, pričom ak by aj kogentný charakter nevyplýval z povahy daného ustanovenia, nemožno sa podľa § 54 ods. 1 OZ od neho odchyliť v neprospech spotrebiteľa“.

54. Vzhľadom na kogentnosť ustanovenia § 809 OZ a ustanovený preventívny charakter povinností, ktoré je potrebné dodržiavať za účelom predídienia vzniku poistnej udalosti, či zmiernenia jej následkov, je bez akejkoľvek pochybnosti zrejmé, že v prípade vzniku poistnej udalosti (požiar v danom prípade) a súčasného zistenia porušenia povinností zo strany poisteného, je nutné skúmať, či medzi porušením povinností a poistnou udalosťou, je príčinná súvislosť v tom zmysle, či dané porušenie povinností mohlo prispieť k vzniku poistnej udalosti alebo k zväčšeniu rozsahu jej následkov. V zmysle uvedeného je nutné brať na zreteľ, že nie každé porušenie povinností zakotvené v zákone, či v poistnej zmluve je schopné vyvolať poistnú udalosť, ale slúži na to, aby sa eliminovala pravdepodobnosť vzniku poistnej udalosti, či pravdepodobnosť väčšieho rozsahu následkov. Uvedené vystihuje podstatu preventívneho charakteru (poistený nesmie porušovať povinnosti smerujúce na odvrátenie alebo zmenšenie nebezpečenstva). Dôsledky, ktoré zákon spája s porušením stanovených alebo dohodnutých povinností, nastávajú len vtedy, ak sú splnené obe zákonom predpokladané podmienky, a to 1/ ak poistený (prípadne iná osoba, ktorá má právo na plnenie poistiteľa) porušil tieto povinnosti vedome a 2/ tieto povinnosti (povinnosť) majú podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti, resp. zväčšenie rozsahu jej následkov. Vedomé porušenie povinností nie je totožné s ich úmyselným porušením. Pokiaľ poisťovateľ zistí vyššie uvedené okolnosti, je oprávnený poistné plnenie znížiť, a to v rozsahu, v akom malo porušenie povinností poisteným podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti alebo na zväčšenie rozsahu jej následkov. Do úvahy teda prichádza len primerané zníženie poistného plnenia, a nie jeho odmietnutie. V danom prípade však poisťovateľ bez zváženia vyššie uvedených skutočností priamo odmietol poskytnúť poistné plnenie a v rámci konania poukazuje na výluk z poistenia. Ohľadne daného dovolací súd konštatuje, že zákonodarca upravil prevenčné povinnosti, ale nesankcionuje ich úplnou výlukou z poistného plnenia, ale len primeraným znížením, ak porušenie bolo v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Zatiaľ čo z ustanovení VPP, a to oddielu II. článku 1 bodu 2 v spojení s oddielom I. Článkom 8 ods. 1 písm. a/ VPP vyplýva, že úprava zakotvená vo VPP úplne vylučuje poistné plnenie pri porušení prevenčných povinností. Uvedené riešenie však podľa dovolacieho súdu umožňuje (a to bez bližšej konkretizácie porušenia a jeho závažnosti) vylúčiť z poistného plnenia aj také porušenie právnych povinností, ktoré nebolo v príčinnej súvislosti so vznikom poistnej udalosti (v prejednávanej prípadne boli vytknuté nedostatky, resp. porušenia ustanovenia § 4 písm. f/, k/, n/ a p/ zákona č. 314/2001 Z.z.; ustanovenia § 5 písm. a/, b/, e/ a f/ zákona č. 314/2001 Z.z., a porušením § 13 ods. 3 vyhlášky č. 401/2007 Z.z.). V dôsledku kogentného charakteru ustanovenia § 809 OZ je zrejmé, že ustanovenia VPP sa by sa mali vykladať v prospech zákonnej úpravy - teda skúmať, či bolo uvedené porušenie v príčinnej súvislosti so vznikom poistnej udalosti. Ak nie - plnenie je potrebné poskytnúť. Podľa dovolacieho súdu by výluka z poistenia mala byť vo VPP presne konkretizovaná, špecifikovaná tak, aby bola jednoznačná a súladná so zákonnou úpravou, pričom by ju nemala svojou právnou konštrukciou obchádzať. Uvedené sa vzťahuje aj na definovanie predmetu poistenia v rámci ustanovení VPP. Ohľadne daného dovolací súd opätovne poukazuje na kogentný charakter ustanovenia § 809 a s ním súvisiaceho ustanovenia § 799 ods. 3 OZ, ktoré znamená, že kogentnosť neumožňuje odlišnú úpravu vôbec, a to ani vo VPP.

55. Keďže dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie z dôvodov uvedených vyššie (najmä body 36 - 41), úlohou odvolacieho súdu bude riadne sa vysporiadať s odvolacou námietkou žalovaného týkajúcou sa nevykonania ním navrhnutých dôkazov, zvážiť prípadne aj doplnenie dokazovania, aby bolo zabezpečené právo na spravodlivý proces vyváženým prístupom súdu k návrhom na vykonanie dôkazov oboch sporových strán (samozrejme po zreteľnej úvahe opodstatnenosti navrhnutých dôkazov pre predmet sporu a sporné otázky). V rámci nového rozhodovania odvolací súd zváži aj odporúčania dovolacieho súdu k druhej nastolenej otázke dovolateľa, pričom umožní obojstranným stranám sa k prípadnému použitiu nových právnych úvah, resp. aplikácie prípadne doposiaľ nepoužitých zákonných ustanovení, vyjadriť. Nové rozhodnutie odvolacieho súdu by malo dať relevantné odpovede na odvolacie námietky žalovaného a odvolací súd znova rozhodne aj o trovách pôvodného konania, ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

Poznámka redakcie:

- § 799 ods. 3, § 809 zákona č. 40/1964 Zb.

Súvisiace právne predpisy ZZ SR

➤ [40/1964 Zb.](#) Občiansky zákonník

S-EPI, s.r.o. © 2010-2023, všetky práva vyhradené